

बाँसधारीमा बालिकालाई

जबरजस्ती

सिरहा, फागुन ६। १३ वर्षीया बालिकालाई जबरजस्ती करीने गरेको अभियोगमा मिचैया नगरपालिका-४ कृथनुवा बस्ने १८ वर्षीय किशोरलाई प्रहरीले पकाउ गरेको छ।

किशोरले ती बालिकालाई सोही ठारीच्यत बाँसधारीमा जबरजस्ती करीने गरेको भन्ने उजरीको आधारमा इलाका प्रहरी कार्यालयल मिचैयावाट खटिएको प्रहरीले उनलाई पकाउ गरेको हो।

जुवातास
खेलाखेल्दै...

झापा, फागुन ६। दमक नगरपालिका-६ शपूर्णी मार्ग बस्ने पूर्वाञ्चल राईको घरमा जुवातास खेलरहको अवस्थामा राईसमेत द जानलाई प्रहरीले पकाउ गरेको छ।

विशेष सुचानाको आधारमा

इलाका प्रहरी कार्यालय दमकबाट खटिएको प्रहरीले उनीहरूलाई जुवातास खेल प्रयोग भएको नगद १ लाख १० हजार ५ सय रुपैयाँ र ३ बुक ताससमेत फेला पारी पकाउ गरेको हो। यस सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ।

महोत्सवमा ...

चिनाउने आफ्नो लक्ष्य रहेको उनको भनाइ छ।

त्यसो त कोभिडपछि देशको अर्थतन्त्र नै सुस्ताएको छ। व्यवसायी समेत समस्यामा परिरहेको छन्। यस्तो बेला आर्थिक अवस्थालाई चलायामान बनाउने उद्देश्यले विर्तामोड उत्तेग वाणिज्य संघर्षे आयोजना गरेको महोत्स्वमा सस्तो दरमा सामग्री उपलब्ध गराएर अवलोकनकर्ताहरुको मन जिन्ने प्रयत्न गरिएको छ। ११ दिनसम्म सञ्चालन हुने महोत्स्वमा तीन लाखमन्दा बढी दर्शकको अवलोकन गर्ने अपेक्षा गरिएको छ। विभिन्न औपचारिक कार्यक्रमका साथै सांगीतिक प्रस्तुतिका साथै शुरू भएको महोत्स्वको अवलोकन गर्न विभिन्न जिल्लाबाट अवलोकनकर्ताको आगमन शुरू भएको छ, भने भारत लगायतका तेस्रो देशबाट समेत अवलोकनकर्ताहरु आउन शुरू गरेको महोत्स्व मूल आयोजक समितिका संयोजक राजु न्यौपानेले जानकारी दिए।

चियाले महोत्सवको रौनक बढायो

मेलामा सहभागीमध्ये अनुजनाधारा निवासी ओमप्रकाश लुईटेलले एक रुपैयाँको चिया महोत्स्वको आर्थिक रहेको बताए। उनले एक रुपैयाँमा चिया पाउनु ढूलो कुरा भएको बताउ उद्देश्यले निवासीको चियाको देशका नारायणकलाई जानकारी दिनु सुन्दर पक्ष रहेको बताए। उनले एक रुपैयाँमा चिया उपलब्ध गराएर महोत्स्वमा सहभागीलाई प्रदान गर्नु भएको चियाले अवलोकनकर्ताहरुको बताए। उनले एक रुपैयाँमा चिया जनसाधारणलाई वितरण गरिएको बताइएको छ।

बेचिएका

३० जनाको उद्धार

काठमाडौं, फागुन ६। वैदेशिक रोजगारलगायत विभिन्न बहानामा मानव बेचिएकाका घटना दिनाविने बाढिहोका छन्। प्रहरीको निगरानी तथा सचेतना अभियानका बाबजुद बेचिएकाका घटना कम भएका छैनन्।

नेपाल प्रहरीको मानव बेचिएकाका अनुसार मास्त्रा मात्रै विभिन्न मुलुकमा बेचिएकाका परेका ३० जनाको उद्धार गरिएको छ। त्यसमध्ये भारतवाट मात्रै १५ महिला र चार बालबालिकाको उद्धार गरिएको तथा क्वेटवाट छ महिला, ओमनवाट दुई महिला, इराकबाट एक महिला र नेपालभित्र आन्तरिक बेचिएकाका परेका दुई जनाको उद्धार गरिएको व्यूरोका निर्देशक प्रहरी वरिष्ठ उपरीकक जीवनकुमार श्रेष्ठले जानकारी दिए।

आर्थिक वैदेशिक रोजगारीको बहानामा पर्यटक मिसाको दुरुपयोग गरी विभिन्न दलाल तथा म्यानपावर कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ। त्यसेपारी निवेद जान लागेको राम्रामा उद्धार गरिएको छ।

विशेष सुचानाको आधारमा इलाका प्रहरीले खटिएको व्यूरोको व्यूरोलाई जानकारी दिए। यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ। यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा विवेद जाने कागजातको न्यूनतम प्रक्रियासमेत पूरा नगरी नक्कली कागजात बनाइ उमीहरूलाई विवेद पठाएको पाइयो कोहो छ।

यस्तै सामाधा मानव बेचिएकाका घटना तथा आसारपसार कम्पनीले भ्रमण भिसामा

उपलब्धी नगुमोस्

आज फागुन ७ गते । एकतन्त्रीय राणा शासनको अन्त्य भएको दिन । वीरहरूको त्याग र बलिदानले एक सय चार बष्टदेखि निरक्षुशताको साड्हलोमा बाँधिएका नेपाली जनताले उन्मुक्ति पाएको त्यो दिनको समरणमा प्रत्येक बर्षा प्रजातन्त्र दिवस मनाउने गरिन्छ । त्यही दिनले नेपालीको सार्वभौम सम्पन्न नागरिकको परिचय स्थापित भयो । काग्रेसको नेतृत्वमा भएको आन्दोलनमा तत्कालीन राजा त्रिभुवनको समेत सहयोग र योगदान थियो । त्यही कारण पनि २००७ सालको आन्दोलन सफल हुन सकेको थियो । त्यसो त प्रजातन्त्रको प्रयोग राष्ट्र निर्माता पृथ्वीनारायण शाहकै पालामा भएको हो । 'प्रजा जसदेखि राजी रहन्छन्, उसैलाई कज्याइँ दिनु' उनै राजाको दिव्य उपदेश हो ।

समयान्तरमा राज्य सञ्चालनका सहयोगीहरुमा सत्ता मोह बदै गएपछि गुट-उपगुटको कुटिलता शुरु भयो । त्यही स्वार्थ र मोहले द्रबार नै षड्यन्त्रको दुष्यक्रमा फस्यो । जसको परिणाममा वि.स. १५०३ भदौ ३१ गते कोतको पटाङ्गनीमा भएको नरसंहारले पारिवारिक र एकतन्त्रीय शासनको श्री गणेश गन्यो । भारदारका बीचको अनेकता, विखण्डन र सत्ता स्वार्थले द्रबार शक्तिहीन बन्न पुग्यो । र, राणा परिवारको स्वेच्छाचारिताले नेपाली जनतालाई रैती बन्न बाध्य बनायो । त्यसकाल खण्डमा राजाहरु खोपीमा सीमित हुन पुगे र निरन्तर उनीहरु सत्ताको केन्द्रमा रहे र जनतालाई अधिकारविहीन बनाए । त्यसैले नेपाली जनतामा जाग्रत राजनीतिक चेतनाले राणा शासनविरुद्ध संघठित गर्दै नेपालीमा प्रजातन्त्र तथा राजनीतिक अधिकार प्राप्तिको महायज्ञमा उत्सर्ग गर्ने बल प्रदान गन्यो ।

नेपाली जनताले त्यहाँदेखि आजसम्म अधिकारका लागि कठिन संघर्ष गरेका छन् । तर, अपेक्षा अनुसार जनता सार्वभौम सत्ता सम्पन्न हुन सकिरहेका छैनन् । २००७ सालको क्रान्तिको सम्पन्नतापछिको जनअपेक्षा आज पनि पूरा हुनसकेको छैन । अनि पनि जनताले आन्दोलनलाई निरन्तर साथ, सहयोग र समर्पण गर्न छोडेका छैनन् । राजनीतिक परिवर्तनबाट प्राप्त उपलब्धीलाई संस्थागत गर्नु र रक्षा गर्नु सरकारको दायित्व हो । तर, शासकहरु कहिल्यै ‘आफ्नो र आफ्ना’बाट मुक्त हुन सकेका छैनन् । परिवर्तनका नाममा भएका आन्दोलनहरूले प्रजातन्त्र ल्यायो, बहुलीय पद्धति र पछिल्लो समय गणतन्त्र पनि ल्यायो । तर, त्यो जनताका लागि, उनीहरूको जीवनस्तर उकास्नका लागि सहयोगी हुन सकेन । त्यसैले अफाप जस्तै हुन लागेको उपलब्धीको रक्षा गर्न आजको पर्वले शासक तथा दलहरूलाई ऊर्जा दिओस् प्रजातन्त्र दिवसको शुभकामना ।

तीर्थराज खरेल

सन्दर्भः प्रजातन्त्र दिवस

प्रजातन्त्रको विकल्प उत्तम र पूर्ण प्रजातन्त्र

प्रजातन्त्र देशको शासन व्यवस्थामा जनता आफै वा आफ्नो प्रतिनिधिमार्फत सहभागी हुने र निर्णय गर्न पाउने अधिकारसहितको शासन व्यवस्था हो । प्रजातन्त्रमा जनताले लेख्ने, बोल्ने, छाप्ने, सभा सङ्गठन गर्न पाउने, पार्टी खोल्ने र त्यसमा सहभागी हुन पाउने, प्रतिनिधि चयन गर्न र सरकार बनाउन पाउने जस्ता नागरिक तथा राजनीतिक अधिकारहरू हुन्छन् । जनतालाई यति धेरै अधिकार प्राप्त हुने भएकोले सबैले प्रजातन्त्रलाई राम्रो शासन प्रणाली मान्दछन् । त्यसैले नेपालमा पनि नेपाली जनताले आफ्नो प्रजातन्त्रिक अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न विभिन्न अभियान, सङ्घर्ष र आन्दोलनमार्फत आफ्नो अभिमत प्रकट गर्दै प्रजातन्त्रका संस्थागत विकास र सम्बद्धनमा प्रत्यक्ष भूमिका खेल्दै आएका छन् । यानवताबिरोधी प्रथा मानिने दासप्रथाको अन्त्य गर्ने संयुक्त राज्य अमेरिकाका १६ औं राष्ट्रपति अब्राहम लिइकनका शब्दमा, 'प्रजातन्त्र जनताद्वारा जनताकै निमित्त जनताले शासन गर्ने व्यवस्था

प्रजातन्त्रको चुरो कुरो भनेका जनता हुन् । सर्वोच्च
र शक्ति सम्पन्न रहने र उनीहस्तै कै सहमति र सहभागितामा
राज्यव्यवस्था सञ्चालन गर्ने पद्धति प्रजातन्त्र वा
लोकतन्त्र हो । प्रजातन्त्रमा शासन व्यक्तिको हातमा होइन,
संविधान र विधिको मातहतमा रहेको हुन्छ । प्रजातन्त्रमा
हरेक व्यक्ति आफ्नो रूचीको जीवन बाँच्दछ र अरुको
जीवन बाँच्ने अधिकारको रक्षा गर्दछ । प्रजातन्त्रिक
समाजमा जन्म, जात, वर्ग, सम्पत्ति र वंशका आधारमा
व्यक्तिको स्तर निर्धारण हुँदैन । प्रजातन्त्रले व्यक्तिलाई
निरझुकुश हुनबाट रोकछ । जनताको लोकप्रिय मत मात्र
शासनको मुख्य आधार हुन्छ । तसर्थ भन्न सकिन्छ-
प्रजातन्त्रमा जनता आफै प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा
आफूमाथि आफै शासन गर्दैन् । प्रजातन्त्र भन्नु नै
स्वतन्त्रता, समानता र भातुत्वको पर्याय हो । फ्रान्सेली
राज्यक्रान्तिले देखाएको यो बाटोबाट प्रजातन्त्रको रथ
अधि बढिरहेको छ । तर प्रजातन्त्रको फल सबै जनताका
लागि हुनुपर्ने नेपालमा अवस्था सन्तोषजनक देखिँदैन ।

राजनीतिक दलहरू नेपाली जनमतको भावनालाई सम्मान गर्दै राजनीतिप्रति आम जनतामा सकारात्मक भाव सृजना गर्न सक्छन् ? आजको नेपाली जनमतलाई सकारात्मक दिशातर्फ मोद्देन आवश्यक छ । दलहरू राजनीतिले मुलुकको हरेक क्षेत्रको नेतृत्व गर्न सक्छन् र मुलुकको अग्रगामी रूपान्तरणका लागि राजनीतिबाट विकर्षित हुन खोजेको र अराजनीतिक चिन्तनधारालाई रोकेर सकारात्मक भावधारा सञ्चार गर्न सक्छन् भन्ने सच्चाइलाई पुष्टि गर्न सक्नुपर्छ । गैरदलीय र स्वतन्त्र उम्मेदवार मुलुकको राजनीतिको विकल्प हुने भनेको दलहरूको रूपान्तरण नहुन हो । साँचो कुरा के हो भने जसरी प्रजातन्त्रको विकल्प उन्तत प्रजातन्त्र हो, त्यसरी नै राजनीतिक दलको विकल्प राजनीतिक दल नै हुन् । पुनामा सोच र क्रियाकलाप अङ्गाल्ने राजनीतिक दलले आफूलाई जनभावना अनुरूप नबदल्ने हो भने र नयाँ ढांगले आत्मसमीक्षा गर्न अबेर गर्ने हो भने प्रजातन्त्र भन सङ्कटमा पर्छ । आजको यक्ष प्रश्न भनेको आम

ज्ञानको आँखा खोल्ने बेला आएको छ। राजनीति गर्ने कौशल, शैली, विचार सबै कुरा एककाइसौं शताब्दी मुहाउंदो बनाउन जरुरी छ। आजको सुगा सहकार्य, अनुशरण र परिमार्जनको युग हो। अबको राजकीय क्षेत्रमा जाने नेतृत्व जनताको हितका लागि दलको नेतृत्वलाई सम्मान गर्दै, आफ्नो क्षमता र सपनालाई सार्वजनिक गर्दै, सहकार्य र सहयोगका लागि जनतालाई अपिल गर्न सक्ने नेतृत्व हुनुपर्छ, जनअपेक्षालाई आफ्नो मुख्य कार्य मान्ने नेतृत्व आजको खाँचो हो। राज्य सञ्चालनका ट्रिप्टिकोण, योजना, व्यवस्थापन र परिमार्जन गर्ने कौशलयुक्त नेतृत्व आवश्यक पर्छ। अबको राजनीति दर्शन, विचार र सोच मात्र होइन, जनताको सेवासँग पनि सम्बन्धित छ। परिवर्तनका पक्षधर, कुशल प्रशासनिक क्षमतायुक्त र सबैलाई लिएर अधि जान सक्ने कार्यकर्ताबाट मात्र दलहस्तको रूपान्तरण हुन सम्भव छ। मुलुक र मुलुकवासीका आगाडि खडा चुनौतिहरू सामना गर्न र वर्तमान नेपाली राजनीतिमा देखा परेका समया हल गर्न दलहस्तले आफ्नो भूमिका मूल्याङ्कन गर्न र आवश्यक समीक्षासहित नयाँ ढाम्भाट अधि बढ्न जरुरी छ। मुलुकको राजनीतिका सम्भावना र चुनौतीलाई स्पष्टत: बुझेर नेपाली जनमतको भावना अनुरूप आफ्ना नीति, कार्यक्रम तथा कार्ययोजनाको पुनरावलोकन गर्न आवश्यक छ। उग्रवाद र यथास्थितिवादका खतराका बिरुद्ध उभिन जरुरी छ। मुलुकलाई अराजकता र विखण्डनतर्फ लैजाने शक्तिहस्तलाई बल पुन्याउने विचार र सोच बिरुद्ध उभिएर मात्र मुलुकको रूपान्तरण सम्भव छ। मुलुकको अग्रगामी रूपान्तरणका पक्षमा खडा हुन समस्त दलहस्तले लगाएका आफ्ना चरमा सफा गर्न र बदल्न जरुरी छ।

पारदर्शिता, जवाफदेहीता र सुशासन जनताको माग हो । स्वाधीन, सबल र समृद्ध सझीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाल जनताको चाहना हो । दलभित्र र दलबाहिर बचेखुचेका सामन्तवादका अवशेष, भाँगिदै गएको दलाल पूँजीवाद र मौलाउँदै गएको यथास्थितिवादबाट मुक्त हुन र मुक्त गर्न दलहरूमा लोकतान्त्रिकीकरण, आधिनकीकरण र व्यापक रूपान्तरण आवश्यक छ । शान्ति, लोकतन्त्र र अग्रगमनको मुलुकको आवश्यकता हो । जनतामा नयाँ आशा र नयाँ सङ्कर्त्य उमान र सामन्तवाद, दलाल-नोकरशाही पूँजीवाद र साम्राज्यवादका सबै प्रकारका शोषण-उत्पीडनहरू समाप्त पार्दै सही अर्थमा जनताको शासनव्यवस्था स्थापना गर्न दलहरूको रूपान्तरण पहिलो शर्त हो ।

निर्कर्षमा भन्ने हो भने, दलहरूले आफूभित्रका कुलीनतन्त्रीय, निरद्कुश, एकाधिकारवादी, व्यक्तिकारी, रवाफी र जनतालाई कीराफट्याइग्रा जति पनि नमाने घोर दक्षिणपन्थी, सामन्ती शैली र सोच हटाउन जरुरी छ । निरद्कुशतन्त्रका विरुद्ध सम्भोताहीन सझद्यर्थ तथा जनता, राष्ट्रिय स्वतन्त्रता र स्वाधिपत्ताप्रति अटल निष्ठा आजको खोजिएको प्रतिबद्धता हो । राजतन्त्र हटाएर आफैं राजाको श्रीपेच लगाउने धृष्टताबाट मुलुकमा प्रजातन्त्रको धाम लागैन । मुलुक अध्याँरो गुफातर्फ जान्छ । मुलुकको सर्वोत्तमपुर्वी स्वार्थ शिरोपर गर्न आवश्यक छ । सामाजिक-आर्थिक रूपान्तरण आजको खाँचो हो । सीमित राजनीतिक स्वतन्त्रतालाई नै प्रजातन्त्र ठान्न मिल्दैन, यो त आर्थिक क्रान्तिसँग पनि जोडिन आवश्यक छ । तसर्थ जनताले सामाजिक न्यायसहितको प्रजातन्त्रको अनुभूति गर्न र मुलुकलाई आर्थिक रूपान्तरणको बाटोमा लैजान दलहरूमा आमूल परिवर्तन जरुरी छ । प्रजातन्त्रको विकल्प निरद्कुशतन्त्र र एकदलीय शासन व्यवस्था हुन सक्दैन । प्रजातन्त्रको विकल्प अभ उन्नत, प्रगतिशील र पूर्ण प्रजातन्त्र हनमक्कू ।

जनता र मतदाता पार्टीहस्तिंग योजनाको कमी भएँ
अरू विकल्प खोज्न चाहिएका छन् ? वास्तवमा आम
मानिसले नयाँ विचार प्रवाहमा आफ्नो भविष्य
खोजिरहेका छन् । हरेक दलले आमचिन्तन गर्ने र युगीन
चेतको आवाजलाई सुन्न जस्ती छ । सर्वसाधारण
मानिसको मनोविज्ञान र विचारलाई वेवासाठे गरेकै कारण
दलहरप्रति धृणा बढेको हो । यसका लागि राजनीतिक
दलका नेतृत्वगण, नीति-निर्माता, संगठक, बुद्धिजीवी
र सिद्धियो सञ्चारजगत सबैले आफ्ना कथीकमजोरीलाई
स्वीकार गर्दै समयको पदचाप सुन्न सक्नुपर्छ र जनतालाई
केन्द्रमा राखेर मात्र प्रजातात्रिक व्यवस्थाको सुदृढीकरण
सम्भव छ भन्ने सत्यलाई आत्मसात गर्न आवश्यक छ ।
समयको गति समाउन नसकेमा नयाँनयाँ विकल्प देखा
पर्न सक्छन् । जनपक्षीय, यथार्थ र विश्वसनीय विचार,
कार्यक्रम र दृष्टिकोणबाट जनतालाई विश्वस्त बनाउन
सक्नुपर्छ । जनतालाई विकल्पविहीन बनाउनु हुँदैन ।
राजनीति षड्यन्त्र, जालफेल र कपटबाट चल्छ र सानो
कुलीनवर्गले सारा मुलुकको बागडोर चलाउपुर्छ भन्ने
सामन्ती, मध्ययुगीन, जनविरोधी सोच त्याम आवश्यक
छ । सत्ताको भिन्नाभिन्नीको धृणित खेलमा अलिङ्गे हो
भन्ने प्रजातन्त्र धरापमा पर्छ, मुलुक र मुलुकवासीले
दुःख पाउँछन् र विदेशीहरूका लागि चलखेलको
उर्वर भूमि बन जान्छ नेपाल । तसर्थ जनताका
विचारलाई पार्टीका नीति, कार्यक्रम र कार्ययोजनाले
छुन सकेमा मात्र जनताको विश्वास आर्जन गर्न
सकिन्छ ।

आज राष्ट्रिय प्रजातंत्र दिवस

କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ଠକାଳ

राणाहसुको १०४ वर्षीय लामो निरुक्तु शासनबिरुद्ध गरिएको मान्दोलनका कारण एकत्रियजयहाँनीया र हुक्मीया शासन अन्त्य गरी आजकै दिन बि.सं. २००७ फागुन ७ गते मुलुकमा प्रजातन्त्र थापना गरिएको थियो । त्यसैले हामी यो दिनलाई 'राष्ट्रिय प्रजातन्त्र दिवस' स्थापना भएको दिनको रूपमा हर्षोल्लासपूर्वक जानउँदैछौ । तर, २०६२ चैत्र २४बाट १९ दिने आन्दोलनले २०६३ वैशाख ११ गते लोकतन्त्र स्थापना भएपछि नेपाल अंधीय गणतान्त्रिक मुलुकमा परिणत भएको छ र बिस्तरै गोलीचालीमा प्रजातन्त्र शब्द हराउँन खोजैछ तर, शासकीय वृत्तिमा राणातन्त्रकै घट्घडी मौलाउन थालेको जननुगामी बद्धुले रिवर्तनको मिठास दीपो नहने हो कि ! द्विविधा खडा हैँदैछ ।

राष्ट्रनिर्माता पृथ्वीनारायण शाहले दुक्के-दुक्रामा लथालिङ्ग हेको यो पावन-भूमिलाई अति दुःखले एक सूत्रमा जोड्ने मनभियान प्रारम्भ गरे पनि उनका उत्तराधिकरीहरु राजोपयुक्त

शिक्षाबाट बिज्ञत हुँदा दरबारभित्र मौलाउन पुोको पढ्यन्त्रमा
रानी राज्यलक्ष्मीका विश्वासपात्र जनरल मणसिंहको १९०३
भदौ ३१मा हत्या भयो । यसको फाइदा उठाउँदै राज्यलक्ष्मीका
अर्का विश्वासपात्र २९ बषीय युवा जंगबहादुर कुवर्णले आफन्त
र भाइहरुको सहयोगमा कोतपर्व र भण्डारखालपर्वको नामबाटा
कैयौं भारदारहरुको नृशंख हत्याकाण्ड मच्चाइदिए । त्यसपछि
३ दिनमै राजा र रानीलाई प्रभावमा पारेर कमाङ्गडलन्त्रिचाप
सहित प्राइमिनिष्टर जस्तो राजनीतिको उपल्लो पद हत्याए ।
त्यसपछि 'राणा' पद्वीको लालमोहर समेत प्राप्त गरी शासनसत्र
भाइछोरामा जाने Agnet System लागू गरे । यो पद्धतिमा
काकाहरु, दाजुहरु मरेपछि बुढ्योलीमा मात्र प्रधानमन्त्रीपदमा
पाइनेहुँदा बिकाश निर्माणका जोखिममोल्नु भन्दा दुक्कसँगा
भोगविलासमा लिप्तहुँदा अनेक वैध-अवैध सन्तानहरु हुथे ।
जुद्ध शम्सेरका २ दर्जन रानीहरु, अठार छोराहरु र १ दर्जन
छोरीहरु थिए । आर्थिक अवस्था नाजुक र परिवार ढूँढो
भएकाले प्राइमिनिष्टर हुनासाथ धन सञ्चय गर्दै छोराहरुमा
कर्नेल र जर्नलको पदहरु बाँडे । यस्तो देखेर इस्टिप्पिडया

कम्पनीका परराष्ट्र सचिव सर ओलाफकारोले यिनलाइ
बदमास बुढा, कामुक र धेरै सन्तानका पिता राष्ट्रिय
सम्पत्तिको प्रयोग आफ्ना सन्तानका लागि गर्ने भनी यिनको
खूब आलोचना गरेका थिए ।

आफुलाई भव्यभवन निर्माण, भ्रष्टाचार र भोगबिलास बाहेक
शिक्षा, स्वास्थ्य, बिकासमा ध्यान नपुऱ्याउने राणाशासनको
अन्त्यका लागि शिक्षित नेपाली युवाहरूले क्रमशः महावीर
स्कूल, नेपाली नागरिक अधिकार समिति, नेपाल प्रजापरिषद
लगायत बिभिन्न संघ-संस्थाहरूको स्थापना गरी आन्दोलन
चर्काउन थाले । काठमाडौं कमलपोखरीका बलदेव हजारमा
दरबारमा दाढी खौरन जाँस्थे र राजालाई यी बिषयवस्तु बोए
जानकारी गराउँथे । राजा त्रिभुवनले राजदरबारको सेवामा रहेको
जर्मन नर्स यिरीकाल्यूचटेग अनि मिठाई र पाउटोटी बिक्रेता
बिएल शर्मामार्फत भारतीय राजदूतसँग सम्पर्क पनि बढाएका
थिए । राजदूतले भारत सरकारको सहर्मातिमा दूतावासको
रक्षाकालागि हजाम, धोबी बगैंचे आदिका भेषमा प्रसऱ्य
भारतीयसेना काठमाडौंमा फिकाएका थिए ।

सबै परिस्थितिबारे जानकारी पाइसकेपछि २००७ कार्तिक
२१ गते उपत्यकामा हुस्सु लागेको थियो, त्यसैदिन बिहानै
८.३० बजे बनभोजका लागि भनेर दबावरबाट १२ जन
सहितको ४ वटा कारहु निस्के, जस्मा राजा त्रिभुवन दु
बडामहारानीहरू, तीनजना छोराहरू, दुवटी बुहारी, एक जेठ
नाती (बिरेन्द्र वीरविक्रम शाहदेव) दुई छोरी र हजुरिया कर्णेल
नारायणसिंह राणा थिए । राजा त्रिभुवनले सबभन्दा अगाडिको
कार चलाइरहेकाले भारतीय दूतावास रहेको ठाउँ शीतलनिवासमा
तर्फ बढाउँदा हजुरिया कर्णेल नारायणसिंह राणाले बाटे
बिर्सिंखबेस्थ भनेर सम्फाउन खोज्दा, राजाले घाँटीमा पेस्टौल
राखिएदिएकाले यिनको बोती हरायो । त्यसपछि चारेवटा कारहन
भारतीय दूतावासमा प्रवेश गरे । भारतीय राजदूत चन्द्रश्वरप्रसाद
नारायण सिंहले भव्य स्वागत गरेका थिए ।

तात्कालीन श्री ३ महाराज मोहन शमसेरले श्री ५ त्रिभुवन
सपरिवार भारतीय राजदूतावासमा शरण लिएको थाहा पाएँ
फर्काउन निकै कोशिश गरे, तर सफल नभएपछि मङ्गलबाटा
२.४५ बजे ४ बर्षका नाबालक अधिराजकुमार ज्ञानेन्द्र

वीरबिक्रम शाहलाई हनुमानढोको नासलचोकको राजगद्दीमा
राखी हतारमा श्री ५ को श्रीपेच फेला नपर्दा श्री ३कै श्रीपेच
लगाइदिएर राजा घोषित गरे । यसको एकदिन पछि १२.३०
बजे श्री ५ त्रिभुवन भारतीय वायुसेनाको विमानद्वारा सपरिवार
दिल्ली पुगे । दिल्ली विमानस्थलमा प्रधानमन्त्री जवाहरलाल
नेहरू र मन्त्री-मण्डलका अन्य सदस्यहरू सहितले राजपरिवरालाई
शहर द्वारा सभी ऐताहासिक स्थापान समितियो ।

भव्य स्वागत गरा हृदराबाद भवनमा स-सम्पान राखिया ।
 मोहनशमसेरले राज्याधिकालाई अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता दिलाउन तात्कालिन नेपालस्थित बेलायतका राजदूत जर्जफाल्कनर (George falconer) लाई आप्सो पक्षमा पारे । पाकिस्तान रेडियोले भारतद्वारा श्री ५ त्रिभुवनलाई अपहरण गरियो, भनी समाचार प्रसारित गयो, तर भारत सरकारले श्री ५ त्रिभुवनले राजगद्वी त्याग नगरेकाले अहिले भइहरेको राजनीतिक परिवर्तनलाई मान्यता नदिने धोषणा गरेकाले मोहन शमसेरको अप्यायारो बढ्यो, अन्य मुलुकहरूले पनि मान्यता दिन सकेनन् ।

उपसभामुख राना सम्मानित

सुरक्षा, फागुन ६। वालगृहरुको महासंघ प्रदेश नं. १ द्वारा माननीय उपसभामुख इन्द्रिया राना मानगरलाई कनकाई-१ सुरक्षामा एक समाहोहीच सम्मान गरिएको छ।

३३ वर्षेदेखि विभिन्न कारागारमा रहेका अभिभावकहरूसँग आस्थित वालवालिका तथा असहाय वालवालिकाहरूलाई आवास सहित शिक्षा स्वास्थ्य र सीप्रदान गर्दै ११ वालगृह र दुई विद्यालय सञ्चालन एवम् कारागारमा रहेका महिलावालिका तथा पुरुष कारागारमा रहेका समाहोहीच सम्मान गरिएको छ।

चार्यकारी वर्ष पाथेका र फेदीका सातवटा सामुदायिक वनमा समृद्धायमा अधिकारी रेडपाण्डा संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन हुने समाजका अवधारणा बीचमध्ये जानकारी दिए। आर्थिक वर्ष २०७९/०८मा अधिकारी रेडपाण्डा संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालनका लागि समाजलाई रेडपाण्डा नेटवर्कले रु. २८ लाख रु. द्वारा सात सय बजेट उपलब्ध गराएको छ।

सुरुआती चरणमा रेडपाण्डाको अनुसन्धान तथा अनुगमन, शिक्षा तथा जननेताना, वासस्थानको व्यवस्थापन, दिगो जीविकापोर्जन र निरन्तर अनुगमनका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने समाजले जनाएको छ। रेडपाण्डाको उपस्थिति/अनुपस्थिति सर्वेक्षण, वन सरक्षकको भर्ती, रेडपाण्डा र वासस्थानको नियमित अनुगमन, चोरी शिकारीवरुद्ध अभियान, वन सरक्षकका लागि तालिम, रेडपाण्डा इको क्लब गठन, रेडपाण्डा संरक्षण छावन्वति, रेडपाण्डा संरक्षण सचेतना कार्यशाला, विद्यालयमा रेडपाण्डा पर्सनल बुलेटिन प्रकाशन, निजी नरसीरीलाई सहयोग, सीमात्कृत समुदायका लागि पोर्नी हाउस सहयोगलाग्यतका गरितावधि सञ्चालन गरिने रात्रिको भन्ने साउंपालिका-३ लामीडाङ्गाका वडाव्यक्ष समेत रहेका समाजका अवधारणा भगराका थिए।

कार्यक्रममा स्वागत मन्त्रय सहस्र भगिरहा चापागाई राखेको थिए भने सञ्चालन सचिव जीवन धिरेले गरेका थिए।

आज ...

यता भारतीय समाजवादी नेता जयप्रकाशनारायणको सहयोगमा बर्मा सरकारबाट महावीर शम्पसेरोको 'हिमालयन एधेसन कम्पनी'को 'द्वितीय विमानबाट हातहीतायार ल्याई पटनामा देवेन्द्रप्रसाद खिंचको घरमा राखियो। बर्मा बाहेक काशमीरका शेख अब्दुल्लाको सरकारबाट पनि केही बन्दुकहरू (Lee-Enfield rifles) र गोली-गटार ल्याई। त्यसलगते हिमालयन एधेसन कम्पनीको हावडाहजाले 'हाम्रो आन्दोलन आजदेखि नेपाल अधिकार्य भरी शुरु हुन्छ' भनी पाठमाडौंमा राणा विरोधी पर्चा ढार्न थाल्यो।

त्यसपछि थीर्थमल्ल र तेजबहादुर अमात्य नेतृत्वको २०० मुक्तिसेनाका जवानले सशस्त्र क्रान्तिको थालीमी विरगज्ज आक्रमणबाट गरे। ५०० जवान मुक्तिसेनाले बिराटनगरमा थोरो ट्रायक्टरलाई टैच्च बनाएर बडाहाकिमको निवासमा गोली बसाउन थाले। बडाहाकिम उत्तमविक्रम राणाले २ घण्टामै आत्मसमर्पण गरेकाले वीपी कोइलादारा १५ हजार दर्शकहरूका

माफ्नाको काग्रेसको चारतारे भण्डा फहराउँदै त्यस विजयको निर्मित मुर्कि-सेनालाई ध्यन्वाद दिए। आफ्नो लागि परिस्थिति ज्यादै असहज भएको र धाराधारम आन्दोलनको भाविताहरू सफल भइहेको देखेर आन्दोलन वाराना तात तायार भएकाले काईसले आन्दोलन स्थापित गयो। १२ फरवरी १९५९मा दिल्लीमा श्री ५ त्रिभुवन, नेपालीकाँस्र र राणा सरकारको बीचमा त्रिपक्षीय (Tripartite) समझौता भयो।

त्यसपछि नेपाली काग्रेसका नेताहस्तै श्री ५ त्रिभुवन सपरिवार नेपाल आए, यहाँ भव्य स्वागत भयो। २००७ फागुन ७मा श्री ५ प्रिभुवनले प्रजातन्त्रको धोणाणसहित दश सरस्याय मन्त्रिमण्डलको धोणाण गरे। यो धोणाले श्री ३ महाराजबाट मोहान शम्पसेर प्रधानमन्त्रीमा भर्ने। राजा त्रिभुवनले आन्दोलनको समर्थनमा राजदबार त्याग गरेको लाग्नामा १०४ दिनमा यस मन्त्रिमण्डललाई आपास दस्ताव दिवसको लाग्नामा राजदबार त्याग गरेको लाग्नामा १०४ वर्षीय एकत्रित्री जाहानीय र हुम्तीमा सासन संघेको निर्मित असाथो।

प्राप्त प्रजातन्त्रले आज ७२औं बसंत पार गर्नेछ। मुलुकमा विकास निर्माण भन्दा दलहसुलीबीचको खिचाचानी र मनमुदाव

भद्राई, माइटीथर मण्डेला, बानेश्वर, रन्पार्क अनि सडकहरूमा प्रजातन्त्र प्राप्तिको खुईंगो बढेको, राणाहरू धमण्डले नै सकिएको बुझी जर्जु छ। राजा र जनताको बलादानीपूर्ण त्याग र आन्दोलनलाई मार्गदर्शनको रुपमा सम्मान गर्दै प्रजातन्त्र दिवसलाई आपास दस्ताव दिवसको लाग्नामा राजदबार त्याग गरेको लाग्नामा १०४ कोर्समा तौली हुने गरेको छ। मासुका लाग्नामा शिकार गर्ने गरेको बताइएको छ। धरातलालु जनावर बिरालोजालो देखिने यसको शरीरको मार्घिल्लो भाग रातो र खेरो हुन्छ। भुडीमा कालो तथा अनुहारामा सेतो र ओँच्चा छेउछाउमा कालो हुन्छ।

टाउकोदेखि पुच्छरसम्म लम्बाई १९३ देखि १०० से निर्मितप्रतरसम्म लामो हुने भाले रेडपाण्डाको तौल तीन दशमलव सात कोर्सियाँ छ, दशमलव दुई कोर्सियाँ हुने जनाइएको छ। भालेभन्ना ठूलो हुने पोरी रेडपाण्डाको चार्देखि छ, दशमलव दुई कोर्सियाँ हुने जनाइएको छ। मासुका लाग्नामा शिकार गर्ने गरेको बताइएको छ। मासुका लाग्नामा शिकार गर्ने गरेको रेडपाण्डाको आलालो बिक्री हुने गरेको छ। दश स्थानीय तह रहेको जिल्लामा रेडपाण्डासारी मृग, हर्नन, थार, घोरल, खारालोयलाग्यतका जङ्गली जनावरको चोरी शिकार गर्ने गरेको छ।

माफ्नाको चारतारे भण्डा फहराउँदै त्यस विजयको निर्मित मुर्कि-सेनालाई ध्यन्वाद दिए। आफ्नो लागि परिस्थिति ज्यादै असहज भएको र धाराधारम आन्दोलनको भाविताहरू सफल भइहेको देखेर आन्दोलनको समर्थनमा राजदबार त्याग गरेको लाग्नामा १०४ दिनमा यस मन्त्रिमण्डललाई आपास दस्ताव दिवसको लाग्नामा १०४ वर्षीय एकत्रित्री जाहानीय र हुम्तीमा सासन संघेको निर्मित असाथो।

प्राप्त प्रजातन्त्रले आज ७२औं बसंत पार गर्नेछ। मुलुकमा विकास निर्माण भन्दा दलहसुलीबीचको खिचाचानी र मनमुदाव

भव्य स्वागत भयो। २००७ फागुन ७मा श्री ५ प्रिभुवनले प्रजातन्त्रको धोणाणसहित दश सरस्याय मन्त्रिमण्डलको धोणाण गरे। यो धोणाले श्री ३ महाराजबाट मोहान शम्पसेर प्रधानमन्त्रीमा भर्ने। राजा त्रिभुवनले आन्दोलनको समर्थनमा राजदबार त्याग गरेको लाग्नामा १०४ दिनमा यस मन्त्रिमण्डललाई आपास दस्ताव दिवसको लाग्नामा १०४ वर्षीय एकत्रित्री जाहानीय र हुम्तीमा सासन संघेको निर्मित असाथो।

प्राप्त प्रजातन्त्रले आज ७२औं बसंत पार गर्नेछ। मुलुकमा विकास निर्माण भन्दा दलहसुलीबीचको खिचाचानी र मनमुदाव

भव्य स्वागत भयो। २००७ फागुन ७मा श्री ५ प्रिभुवनले प्रजातन्त्रको धोणाणसहित दश सरस्याय मन्त्रिमण्डलको धोणाण गरे। यो धोणाले श्री ३ महाराजबाट मोहान शम्पसेर प्रधानमन्त्रीमा भर्ने। राजा त्रिभुवनले आन्दोलनको समर्थनमा राजदबार त्याग गरेको लाग्नामा १०४ दिनमा यस मन्त्रिमण्डललाई आपास दस्ताव दिवसको लाग्नामा १०४ वर्षीय एकत्रित्री जाहानीय र हुम्तीमा सासन संघेको निर्मित असाथो।

प्राप्त प्रजातन्त्रले आज ७२औं बसंत पार गर्नेछ। मुलुकमा विकास निर्माण भन्दा दलहसुलीबीचको खिचाचानी र मनमुदाव

भव्य स्वागत भयो। २००७ फागुन ७मा श्री ५ प्रिभुवनले प्रजातन्त्रको धोणाणसहित दश सरस्याय मन्त्रिमण्डलको धोणाण गरे। यो धोणाले श्री ३ महाराजबाट मोहान शम्पसेर प्रधानमन्त्रीमा भर्ने। राजा त्रिभुवनले आन्दोलनको समर्थनमा राजदबार त्याग गरेको लाग्नामा १०४ दिनमा यस मन्त्रिमण्डललाई आपास दस्ताव दिवसको लाग्नामा १०४ वर्षीय एकत्रित्री जाहानीय र हुम्तीमा सासन संघेको निर्मित असाथो।

प्राप्त प्रजातन्त्रले आज ७२औं बसंत पार गर्नेछ। मुलुकमा विकास निर्माण भन्दा दलहसुलीबीचको खिचाचानी र मनमुदाव

भव्य स्वागत भयो। २००७ फागुन ७मा श्री ५ प्रिभुवनले प्रजातन्त्रको धोणाणसहित दश सरस्याय मन्त्रिमण्डलको धोणाण गरे। यो धोणाले श्री ३ महाराजबाट मोहान शम्पसेर प्रधानमन्त्रीमा भर्ने। राजा त्रिभुवनले आन्दोलनको समर्थनमा राजदबार त्याग गरेको लाग्नामा १०४ दिनमा यस मन्त्रिमण्डललाई आपास दस्ताव दिवसको लाग्नामा १०४ वर्षीय एकत्रित्री जाहानीय र हुम्तीमा सासन संघेको निर्मित असाथो।

प्राप्त प्रजातन्त्रले आज ७२औं बसंत पार गर्नेछ। मुलुकमा विकास निर्माण भन्दा दलहसुलीबीचको खिचाचानी र मनमुदाव

भव्य स्वागत भयो। २००७ फागुन ७मा श्री ५ प्रिभुवनले प्रजातन्त्रको धोणाणसहित दश सरस्याय मन्त्रिमण्डलको धोणाण गरे। यो धोणाले श्री ३ महाराजबाट मोहान शम्पसेर प्रधानमन्त्रीमा भर्ने। राजा त्रिभुवनले आन्दोलनको समर्थनमा राजदबार त्याग गरेको लाग्नामा १०४ दिनमा यस मन्त्रिमण्डललाई आपास दस्ताव दिवसको लाग्नामा १०४ वर्षीय एकत्रित्री जाहानीय र हुम्तीमा सासन संघेको निर्मित असाथो।

प्राप्त प्रजातन्त्रले आज ७२औं बसंत पार गर्नेछ। मुलुकमा विकास निर